

Skubała-Tokarska, Zofia

Sprawozdanie z działalności Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN w roku 1966

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 12/2, 495-496

1967

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI KOMITETU HISTORII NAUKI
I TECHNIKI PAN W ROKU 1966

W pierwszym roku nowej kadencji Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN¹ odbyło się 6 posiedzeń Prezydium oraz jedno posiedzenie plenarne.

Tematem obrad Prezydium były m.in. sprawy: wydania 5 tomów materiałów XI Międzynarodowego Kongresu Historii Nauki (*Actes du Onzième Congrès d'histoire des Sciences*), przygotowania merytorycznego udziału przedstawicieli nauki polskiej w XII Międzynarodowym Kongresie Historii Nauki (Paryż, 1968 r.), programu naukowego obchodów 500 rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika, ożywienia badań z zakresu historii nauki w środowiskach naukowych Torunia i Wrocławia, wreszcie prognozy rozwoju historii nauki i techniki w Polsce na najbliższe 20 lat. Dla opracowania takiej prognozy powołano ośmiuosobową komisję, która przedyskutowała wstępne opracowanie przygotowane przez jej przewodniczącego, prof. E. Olszewskiego².

W listopadzie 1966 r. odbyło się pierwsze plenarne posiedzenie Komitetu Historii Nauki i Techniki. Część naukową poświęcono dyskusji nad makietą dwu części opracowywanej przez Zakład Historii Nauki i Techniki PAN *Historii nauki polskiej w zarysie*³, a w części organizacyjnej przewodniczący Komitetu prof. J. Bukowski poinformował o działalności Prezydium w 1966 r., bardziej szczegółowo analizując rozwój prac kopernikańskich w ostatnich trzech latach.

Przygotowaniu strony naukowej rocznicy Kopernikowskiej wiele czasu poświęcił Komitet już w latach 1964—1965⁴, a w roku sprawozdawczym udział Prezydium Komitetu w naradach, związanych z obchodami tej rocznicy, był specjalnie intensywny.

W wyniku poprzednich starań Komitetu i władz Akademii Urząd Rady Ministrów decyzją z 2 VIII 1966 powołał Komisję dla Przygotowania Obchodów 500 Rocznicy Urodzin Mikołaja Kopernika. Na przewodniczącego Komisji powołano prezesa PAN, prof. J. Groszkowskiego, a na jej sekretarza — prof. J. Bukowskiego. Zadaniem Komisji było m.in. opracowanie programu obchodów w 1973 r. w Polsce (uroczystości, kongresy i zjazdy naukowe), planu badań naukowych, planu wydawnictw naukowych, popularnonaukowych i propagandowych na potrzeby kraju i zagranicy, a także zagadnień inwestycyjnych. Komisję zobowiązano, żeby przedłożyła do 31 X 1966 prezesowi Rady Ministrów wyniki swoich prac wraz z projektem odpowiedniej uchwały Rady Ministrów^{4a}. Materiały te zostały w terminie opracowane, a w ich treści zostały uwzględnione propozycje Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN i wyniki prac jego Prezydium.

Do projektu uchwały załączono w szczególności plan wydawnictw naukowych, obejmujący *Dzieła wszystkie* Kopernika oraz *Studia kopernikańskie*.

¹ Por. informację o nowym składzie Komitetu w nrze 1/1967 „Kwartalnika”, s. 211.

² Por. na czele niniejszego numeru artykuł E. Olszewskiego *Perspektywy rozwoju historii nauki i historii techniki w Polsce* oraz sprawozdanie z dyskusji nad materiałami tego artykułu na zebraniu Zespołu Historii Metodologii (s. 473).

³ Sprawozdanie z tej dyskusji ukaże się w następnym numerze „Kwartalnika”.

⁴ Por. m.in. sprawozdanie z działalności Komitetu w 1964 r. w nrze 3/1965 „Kwartalnika”, s. 463.

^{4a} Por. szczegółową informację o tej uchwale, podjętej 23 III 1967, na wstępie *Kroniki* w niniejszym numerze.

Do *Dzieł wszystkich* miałyby wejść w oryginale łacińskim i w przekładzie polskim z objaśnieniami następujące pozycje:

Tom 1. Wczesne utwory astronomiczne: *Commentariolus* oraz list do Bernarda Wapowskiego.

Tomy 2 i 3. *De revolutionibus orbium coelestium libri VI*.

Tom 4. *Facsimile* rękopisu *De revolutionibus*.

Tom 5. *Theophilacti Scolastici Simocati Epistole morales, rurales et amatorie, interpretatione latina*.

Tom 6. *Monete cudende ratio*.

Tom 7. Korespondencja Kopernika w sprawach polityczno-gospodarczych.

Tom 8. *Regesta Copernicana* — wykaz wiadomości źródłowych o życiu Kopernika (wydanie wielojęzyczne).

Tom 9. Album paleograficzny — wzory pisma Mikołaja Kopernika.

Tom 10. Bibliografia kopernikowska — uzupełnione wydanie *Bibliografii* H. Baranowskiego z 1958 r.

W serii *Studia kopernikańskie* przewidywane jest wydrukowanie m.in. następujących monografii i dzieł:

1. Karol Górski, *Monografia o Łukaszu Watzenrodem*.
2. Karol Górski, Marian Biskup, *Akta Stanów Prus Królewskich*, tomy 5, 6 i 7.
3. *Katalogi księgozbiorów warmińskich*, opracowane przez zespół pod kierunkiem prof. K. Górskiego.
4. Najwcześniejsze życiorysy Kopernika.
5. Recepcja teorii Mikołaja Kopernika w szkołach w Polsce w wiekach XVI i XVII.
6. Mikołaj Kopernik a Kościół Katolicki (pozycje 4—6 przygotowuje Pracownia Badań Kopernikańskich Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN⁵).
7. Bogusław Leńnodorski, *Kopernik i jego epoka*.
8. Zbiorowe wydanie prac kopernikańskich prof. Aleksandra Birkenmajera.

W wymienionych tu pracach badawczych i wydawniczych biorą żywy udział trzy ośrodki naukowe: toruński (zespoły prof. K. Górskiego i prof. M. Biskupa), warszawski (Pracownia Badań Kopernikańskich Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN) oraz krakowski (głównie Uniwersytet Jagielloński).

Na terenie międzynarodowym podjęto próbę zebrania informacji o prowadzonych i projektowanych pracach kopernikańskich: w lutym 1966 r. sekretariat powołanego przez Zgromadzenie Ogólne Sekcji Historii Nauki Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki Comité Nicolas Copernic⁶ rozesał do 14 członków tego komitetu (przedstawicieli 10 państw) ankietę na ten temat. Otrzymane odpowiedzi wskazują na konieczność stałego informowania a pracach prowadzonych w Polsce.

Z innych kontaktów Komitetu Historii Nauki i Techniki z instytucjami międzynarodowymi godne zanotowania jest powołanie na członków korespondentów Międzynarodowej Akademii Historii Nauki trzech polskich historyków nauki: doc. M. Radwana, prof. A. Teskego i prof. W. Voiségo⁷. Prof. Voisé z ramienia Komitetu wziął udział w Międzynarodowym Kongresie Leibnizowskim w Hanowerze⁸, gdzie wygłosił referat *Leibnizowski model doktryn politycznych* i został dokooptowany do Prezydium Międzynarodowego Towarzystwa Leibnizowskiego⁹.

Zofia Skubała-Tokarska

⁵ Por. w niniejszym numerze informacje o powołaniu tej pracowni (s. 497).

⁶ Por. informację o powołaniu tego komitetu w sprawozdaniu ze Zgromadzenia Ogólnego Sekcji Historii Nauki w nrze 1—2/1966 „Kwartalnika”, s. 190.

⁷ Por. informację o tym powołaniu na s. 487 niniejszego numeru.

⁸ Por. w niniejszym numerze artykuł W. Voiségo *Leibniz po 250 latach*.

⁹ Pozostała osobowa wymiana zagraniczna realizowana przez Komitet została omówiona łącznie z wymianą dokonywaną przez Zakład Historii Nauki i Techniki PAN w sprawozdaniu z działalności tego zakładu (por. niżej).